

Рецензия

от д-р Юлиана Младенова Матеева, заемаща академична длъжност „доцент“ във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ и Югозападния университет „Неофит Рилски“ на дисертационен труд на тема: „Разпознаването като способ на доказването – наказателно-процесуални аспекти“, разработен от Иван Любенов Аврамов, задочен докторант в докторска програма „Наказателен процес“ към катедра „Публичноправни науки“ в Правно-историческия факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски“

Със заповед №661 от 18.03.2022 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ съм определена за член на научно жури за провеждане на публична защита за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.6 Право на Иван Любенов Аврамов, задочен докторант в докторска програма „Наказателен процес“ към катедра „Публичноправни науки“ в Правно-историческия факултет, в изпълнение на която изготвям настоящата рецензия.

Иван Любенов Аврамов е роден в Благоевград. Завършил е специалност „Право“ в Правно-историческия факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски“ през 2003 г., а от началото на 2017 г. е задочен докторант в катедра „Публичноправни науки“ на същия факултет. Професионалната му реализация е изцяло в областта на досъдебното разследване. От 2007г. до края на 2020г. е бил последователно младши разследващ полицай и главен разследващ полицай в ОДМВР – Благоевград и Главна дирекция „Национална полиция“ – София. От края на 2020 е младши следовател в следствен отдел при Специализираната прокуратура. Тази биография до голяма

степен предопределя и избора на тема за дисертационния труд на докторанта.

Дисертационният труд на тема „Разпознаването като способ на доказването – наказателно-процесуални аспекти”, разработен от Иван Любенов Аврамов, е в обем от 183 страници. В структурно отношение се състои от: увод, три глави, заключение, използвана литература и приложение. В края на всяка глава са открити изводите от нея. Списъкът с използваната литература обхваща 109 източника, а позоваванията под линия са 112.

Правилно са формулирани обектът и предметът на изследването. Работната хипотеза съответства на посочените цели и на задачите, които докторантът да реши в рамките на труда. В хода на изследването работната хипотеза е потвърдена.

Темата е класическа и интересна. Използван е голям обем чуждестранна литература. По принцип се борави правилно с терминологията. Защитават се собствени тези. Текстът изобилства от таблици и фигури. Повечето от тях подходящо онагледяват отделни елементи от изложението. Подробно е изследвана съдебната практика и удачно е използвана за илюстриране на отделни тези, най-често във връзка с приноса на извършено процесуално-следствено действие за разкриване на обективната истина или с пропуски на разследващите при извършването му, довели до опорочаване на резултатите от него.

В първа глава е направена обща характеристика и исторически преглед на разпознаването. В нея е анализирано разпознаването като способ на доказване и са проследени историческите етапи на неговата уредба в процесуалните закони. Разпознаването детайлно е

разграничено от другите способности на доказване. Това разграничение е добре онагледено на таблицата на с. 70-72.

Втора глава подробно изследва правната уредба на разпознаването според действащия НПК, подготовката, необходима за неговото извършване. Поотделно са разгледани различните хипотези на разпознаване на живи лица, трупове, предмети, животни, помещения и участъци от местности. Изяснени са предпоставките за обективност на резултатите от разпознаването и отразяването на провеждането му в протокол. Много полезен е анализът на подробно разгледаните фактори, оказващи влияние при формирането и възпроизвеждането на възприятията, спецификите при разпознаването от малолетни лица и др.

Трета глава съдържа резултатите от самостоятелно проведено от кандидата за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ емпирично изследване, в което е и най-сериозният принос на дисертационния труд. На анализ са подложени данни от анкетно проучване, направено сред практикуващи юристи. За целите на изследването са обобщени резултатите от 159 онлайн анкетирани респонденти. Резултатите дават и общата посока на направените предложения за промени. Трета глава завършва с проследяване възможностите за усъвършенстване тактиката на разпознаване.

Напълно се присъединявам към някои от препоръките, които отправя докторантът – например за въвеждане на допълнителни изисквания към поемните лица, които да изключат от възможния кръг на последните криминално проявените, лицата със социално значими зависимости, неграмотните, страдащите от определени заболявания.

Отделен е въпросът как ще се установяват някои от тези обстоятелства. Това, впрочем, може и да реши определени проблеми, но ще породя нови затруднения в практиката, доколкото ще ограничи кръга на възможните поемни лица допълнително. Подкрепям идеята за създаване на списък с поемни лица и за обособяване на специално оборудвани стаи за разпознаване. Намирам за добро предложението, когато не може да се предявят в натура лицата или предметите, разпознаването да става по предварително направени видеозаписи или техни 3D изображения. Много важна гаранция за правото на защита би било изведеното предложение за утвърждаване на практиката, разпознаването да се счита за действие по разследването срещу лицето, в случаите когато има доказателства, че именно то е участвало в извършването на престъплението. Допадна ми и предложението за тактиката на двойното анонимно разпознаване, както и участието на разследващ, който не знае кое е разпознаваното лице, за да не повлияе на резултатите от разпознаването. Макар да не е пряко свързано с темата, подкрепям напълно и извършването на доброволното предаване да става в присъствието на поемни лица. Това е отдавна наболял проблем и действително става причина в много случаи усилията на разследващите органи по разкриване и доказване на престъпленията да остават безрезултатни, а от друга страна въвеждането на такова изискване би гарантирало правата на обвиняемия.

Някои от предложенията не мога да приема безусловно. Например: ако се промени изискването разпознаването по снимка да се извършва само когато не е възможно да се покаже разпознаваното лице, като се предвиди възможност това да става по преценка на

разследващия орган, може би ще се облекчи практиката, но дали и доколко ще гарантира разкриване на обективната истина? Логично, разследващите ще превърнат тази по-лесна възможност в масова практика. Друго предложение, към което имам резерви, е да се намалят задължителните описания, които следва да правят разпознаващите лица, по причина на забавяне на процеса. Именно тези задължителни описания гарантират достоверността на резултатите от разпознаването и тяхното съкращаване би опорочило и разкриването на обективната истина, и правото на защита на обвиняемия.

Отстранени са голяма част от слабостите, по които бяха отправени препоръки към докторанта по време на предварителното обсъждане на труда. Доразвита е, например, интересната теза за разпознаването като първоначално следствено действие при определени престъпления. Посочено е, че най-често разпознаване се извършва от свидетели, които са предоставили съобщение до органите на досъдебното производство и такова се налага предимно в случаи на убийство или опит за убийство – с. 82. Все пак са останали някои неточни изрази като „разпоредбите на криминалистиката“ – с. 6; неясни мисли – например в заключението - „недостатъчната определеност на някой правни положения, регламентиращи разпознаването, правното положение на които се усложнява от нееднозначното, а понякога и директно противоречащите криминалистични препоръки една с друга, включително и с нормите на НПК, води до допускане на грешки“ – с. 161 (как така правните положения противоречат на нормите на НПК – откъде произлизат тогава те, щом регламентират разпознаването?); изрази,

компрометиращи ролята на презумпцията за невиновност - „да се хване виновникът“ – с. 27. Някои от фигурите в текста оставят впечатлението за като че ли изкуствено търсен обем, например страничният за темата въпрос за реда за прилагане на СРС.

Като слабост на работата може да се отбележи липсата на ясно формулирани предложения *de lege ferenda*. Посочени са проблемите в практиката, но не се предлага конкретно решение, което да улесни законодателя, ако възприеме принципно постановката.

Авторефератът коректно отразява основните положения, заложи в дисертацията и е съставен според изискванията.

По темата на дисертационния труд са направени три публикации. Макар докторантът да защитава по реда на ЗРАСРБ преди промените от 2018 г. и за него да не се отнасят наукометричните параметри, представените публикации удовлетворяват и тях. Те показват трайния му интерес към темата и гарантират минимално необходимата публичност на резултатите от изследването.

Отправените критични бележки – повечето чисто редакционни – не накърняват положителната оценка, която разработения от Иван Аврамов проект за дисертационен труд заслужава. Според мен, той удовлетворява изискванията на чл. 6, ал. 3 от ЗРАСРБ: съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични познания, както и способност за провеждане на самостоятелни научни изследвания.

Горното ми дава основание да гласувам положително за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.6 Право, научна специалност Наказателен процес, на Иван Любенов Аврамов, задочен докторант в докторска програма „Наказателен процес“ към катедра „Публичноправни науки“ на Правно-историческия факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски“ за разработения от него дисертационен труд на тема „Разпознаването като способ на доказването – наказателно-процесуални аспекти ”.

7.04.2022г.

Рецензент:

/доц. д-р Юлиана Матеева/